๑. ชื่อโครงการ : โครงการศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค (ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖)

๒. ยุทธศาสตร์: ๑. การพัฒนา และ ร่วมมือกับเครือข่ายภาคีภายในประเทศและนานาชาติ รวมทั้งสนับสนุนพื้นที่ในการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคและภัยสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๓. ผลผลิตย่อยของโครงการ: ๒.๕.๑ เครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพภายในประเทศ (ระดับชาติ/ระดับพื้นที่)

๔. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันมีเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี มากกว่าร้อยละ ๖๐ เป็นเด็กก่อนวัยเรียน เด็กก่อนวัยเรียนจำนวนกว่า ๗๐๐,๐๐๐ คน (ประชากรเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี ประมาณ ๓.๙ ล้านคน เด็ก ๑-๔ ปี ประมาณ ๓.๒ ล้านคน) ต้องถูกฝากเลี้ยงไว้ในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ซึ่งเป็นสถานที่ที่เด็กอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก เมื่อเจ็บป่วยจะสามารถแพร่เชื้อโรคติดต่อสู่กันได้ง่าย ในเด็กเล็กมีภูมิต้านทานต่ำจะป่วยได้บ่อย

โรคที่พบบ่อยได้แก่ โรคติดเชื้อทางเดินหายใจ โรคมือ เท้า ปาก โรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและสุขภาพโดยรวมของเด็ก การระบาดของโรคมือ เท้า ปาก อาจต้องปิดโรงเรียน ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ผู้ปกครองต้องหยุดงาน เพื่อดูแลเด็กที่บ้าน ทำให้ขาดรายได้ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวัง การป้องกันและควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะช่วยลดการเกิดโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก โรคมือ เท้า ปาก และโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน แล้วยังเป็นการเตรียมความพร้อมรับมือกับการระบาดของโรคติดเชื้อ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

กรมอนามัยเริ่มดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ในปี ๒๕๔๖ ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินศูนย์เด็กเล็ก ร่วมจัดทำโดยหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรมอนามัย ศูนย์ฯเขต กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการอบรมผู้ดูแลเด็ก โดยศูนย์ฯเขตแต่ละเขตดำเนินการ และมีการประเมินผล ๒ ปีต่อครั้ง โดยคณะกรรมการประเมินผลระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับเขต ตามลำดับ และประเมินโดยต้นสังกัด คือ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในปี ๒๕๕๐ ศูนย์เด็กเล็กทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการ ๑๗,๓๔๕ แห่ง ผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐาน ๖,๗๖๒ แห่ง คิดเป็น ๓๘ % ระดับดี ๕,๓๑๗ แห่ง คิดเป็น ๓๐% ระดับดีมาก ๒,๖๒๗ แห่ง คิดเป็น ๑๕% ต้องปรับปรุง ๒,๖๓๙ แห่ง คิดเป็น ๑๕% ศูนย์เด็กเล็กที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของกรมอนามัย เน้นในเรื่องการเลี้ยงดูให้เด็กมีความสมบูรณ์ทางกาย จิต สังคม และสติปัญญา สภาพแวดล้อมสะอาด ปลอดภัย ส่งเสริมสุขภาพ และพัฒนาการอย่างเหมาะสม

สำหรับกรมควบคุมโรค ได้เห็นความสำคัญของเด็กในศูนย์เด็กเล็กจึงดำเนินการสานต่อ เชื่อมโยงในเรื่องการเฝ้าระวังโรค การป้องกันควบคุมโรคไม่ให้โรคแพร่กระจาย และลดการป่วยของเด็ก ได้ทำการศึกษาพัฒนารูปแบบการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก โรคมือ เท้า ปาก และโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล เป็นโครงการนำร่องในปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ ใน ๔ จังหวัด ได้แก่ เชียงราย อุบลราชธานี พระนครศรีอยุธยา และสุราษฎร์ธานี โดยจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกำหนดแนวทาง/มาตรการในการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก โรคมือ เท้า ปาก และโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ซึ่งจากผลการดำเนินการดังกล่าว พบว่า ศูนย์เด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลที่ปฏิบัติได้ตามมาตรการป้องกันควบคุมโรคฯ ๖ ข้อใน ๙ ข้อ ถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดในปี ๒๕๕๒ จำนวน ๑๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑ ของศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลทั้งหมด (๑๔ ศูนย์เด็กเล็ก ๔ โรงเรียนอนุบาล) ซึ่งแนวโน้มอัตราป่วยโรคหวัดลดลงจาก ๒๔.๘ ครั้งต่อ ๑๐๐ คน เหลือ ๖.๔ ครั้งต่อ ๑๐๐ คน สำหรับอัตราป่วยโรคมือ เท้า ปาก ในศูนย์เด็กเล็กที่มีมาตรการป้องกันควบคุมโรค

พบเพียง ๐.๒๕ ครั้งต่อ ๑๐๐ คน ซึ่งเป็นการป่วยที่พบจากการตรวจคัดกรองของครูพี่เลี้ยงเด็กและแนะนำให้หยุดเรียนและให้ผู้ปกครองพาไปพบแพทย์ ทำให้ไม่มีการระบาดในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ส่วนโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน ในศูนย์เด็กเล็กที่มีมาตรการป้องกันควบคุมโรคอัตราป่วยเท่ากับ ๑.๐ ครั้งต่อ ๑๐๐ คน

จากผลการศึกษาดังกล่าว สำนักโรคติดต่อทั่วไป ได้เห็นความสำคัญของการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรค ไม่ให้โรคแพร่กระจาย และลดการป่วยของเด็ก จึงได้ทำการขยายผลการดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ในปี ๒๕๕๔ และให้ครอบคลุมทั่วประเทศในปี ๒๕๕๖

๕. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ทั่วไป

ศูนย์เด็กเล็กทุกแห่ง สามารถดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่พบบ่อยได้ ตามเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ภายในปี ๒๕๕๖

วัตถุประสงค์เฉพาะ

๑. เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับใช้ในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่พบบ่อยในศูนย์เด็กเล็ก

๒. เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กให้เป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

๓. เพื่อส่งเสริมและสร้างการยอมรับของศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

๖. ผลผลิตและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

ผลผลิต

- มีคู่มือ แนวทาง สื่อการเรียนการสอนในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็ก
- มีข้อกำหนดและเกณฑ์ ของศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค
- ศูนย์เด็กเล็กที่ดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่พบบ่อย เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตัวชี้วัด

ปี ๒๕๕๔ ร้อยละ ๑๐ ของศูนย์เด็กเล็กในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ
(ร้อยละ ๕๐ ของศูนย์เด็กเล็กที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านเกณฑ์ประเมิน)

ปี ๒๕๕๕ ร้อยละ ๕๐ ของศูนย์เด็กเล็กในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ
(ร้อยละ ๗๐ ของศูนย์เด็กเล็กที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านเกณฑ์ประเมิน)

ปี ๒๕๕๖ ร้อยละ ๑๐๐ ของศูนย์เด็กเล็กในพื้นที่เข้าร่วมโครงการ
(ร้อยละ ๘๐ ของศูนย์เด็กเล็กที่เข้าร่วมโครงการ ผ่านเกณฑ์ประเมิน)

๗. วิธีดำเนินงาน

๑. สร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็ก

-จัดประชุมคณะทำงาน และคณะผู้เชี่ยวชาญ ในการพัฒนาคู่มือ แนวทาง และสื่อต่างๆ ในการดำเนินงานภายในศูนย์เด็กเล็ก

๒. ขับเคลื่อนการดำเนินงานของ อปท. ในการป้องกันควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็ก เพื่อการพัฒนาให้เป็น

“ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค”

- จัดประชุมคณะทำงาน และคณะผู้เชี่ยวชาญ ในการพัฒนาคู่มือ แนวทาง และสื่อต่างๆ ในการดำเนินงานภายในศูนย์เด็กเล็ก
- จัดประชุมชี้แจง และถ่ายทอดองค์ความรู้/แนวทางในการดำเนินงานให้แก่ สคร.
- จัดประชุมชี้แจง และถ่ายทอดองค์ความรู้/แนวทางในการดำเนินงานให้แก่ อปท. อบต. และศูนย์เด็กเล็กที่เข้าร่วมโครงการฯ

๓. ส่งเสริมและสร้างการยอมรับของศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

-นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กที่เข้าร่วมโครงการฯ โดย สคร. และสำนักโรคติดต่อทั่วไป (กลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่ายฯ)

- มอบเกียรติบัตรและรางวัลให้แก่ศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์/ข้อกำหนด เป็นศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

๘. กิจกรรม/แผนการดำเนินงาน

๑. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำคู่มือการประเมินมาตรการการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

๒. ประชุมคณะทำงาน และคณะผู้เชี่ยวชาญ ในการพัฒนาคู่มือ แนวทาง และสื่อต่างๆ ในการดำเนินงานภายในศูนย์เด็กเล็ก

๓. ประชุมชี้แจงสคร.ทั้ง ๑๒ แห่ง เพื่อให้สามารถนำไปขยายผลในพื้นที่

๔. จัดทำต้นแบบสื่อความรู้และเครื่องมือในการเผยแพร่และขยายผล

๕. จัดทำเครื่องมือในการติดตามประเมินผล

๖. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่

๗. จัดเวทีพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พร้อมมอบรางวัลโล่ประกาศเกียรติคุณ

๘. สรุปผลการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงาน (ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖)

กิจกรรม	ปี ๒๕๕๔	ปี ๒๕๕๕	ปี ๒๕๕๖
๑. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งและประชุมคณะทำงานจัดทำคู่มือฯ	√		
๒. ประชุมชี้แจงสคร.	√	√	√
๓.จัดทำต้นแบบสื่อความรู้	√		
๔. จัดทำเครื่องมือในการติดตามประเมินผล	√		
๕. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่	√	√	√
๖. จัดเวทีพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พร้อมมอบรางวัลโล่ประกาศเกียรติคุณ	√	√	√
๗. สรุปผลการดำเนินงาน	√	√	√

ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๕๓ - กันยายน ๒๕๕๖

๙. งบประมาณ

<u>ปี ๒๕๕๔</u> จากสำนักโรคติดต่อทั่วไป ผลผลิตที่ ๒ เครือข่ายเป้าหมายได้รับการสนับสนุนเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในการจัดการระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค ภัยสุขภาพ กิจกรรมหลักที่ ๒.๕ พัฒนา ประสาน สนับสนุน และประเมินศักยภาพ ระบบ กลไก เครือข่ายการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพทั้งในและระหว่างประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ภายใต้โครงการพัฒนาความร่วมมือภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อทั่วไป โดยมีกิจกรรม ดังนี้

๑. จัดทำและพิมพ์คู่มือการประเมินมาตรการการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก
- ประชุมพิจารณาการจัดทำคู่มือฯ

๒. การสนับสนุนการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก
- จัดเวทีพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค
- ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่
*- สนับสนุนการดำเนินงานของสคร.

๓. การขยายการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก (๒,๐๐๐ แห่ง)
- จัดประชุม (๒ ครั้ง)
- ผลิตสื่อ เอกสารและวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่

<u>ปี ๒๕๕๕</u> มีกิจกรรมดังนี้

๑. จัดทำและพิมพ์คู่มือ แนวทาง สื่อการเรียนการสอนในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก
- ประชุมพิจารณาการจัดทำคู่มือฯ แนวทาง

๒. การสนับสนุนการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก
- จัดเวทีพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค
- ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่
- สนับสนุนการดำเนินงานของสคร.

๓. การขยายการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก (๑๐,๐๐๐ แห่ง)
- จัดประชุม (๒ ครั้ง)
- ผลิตสื่อ เอกสารและวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่

<u>ปี ๒๕๕๖</u> มีกิจกรรมดังนี้

๑. จัดทำและพิมพ์คู่มือ แนวทาง สื่อการเรียนการสอนในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก
- ประชุมพิจารณาการจัดทำคู่มือฯ แนวทาง

๒. การสนับสนุนการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก
- จัดเวทีพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค
- ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่
- สนับสนุนการดำเนินงานของสคร.

๓. การขยายการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก (๑๗,๓๔๕ แห่ง)
- จัดประชุม (๒ ครั้ง)
- ผลิตสื่อ เอกสารและวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่

๑๐. พื้นที่เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินโครงการ

ศูนย์เด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๑. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมดำเนินการ : สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑ - ๑๒

กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ : ครูและผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็กที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๒. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

อัตราป่วยด้วยโรคติดเชื้อเฉียบพลันระบบหายใจในเด็ก โรคมือ เท้า ปาก โรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน ลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อพัฒนาการและสุขภาพที่ดีของเด็ก

๑๓. บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ศ.คลินิก(พิเศษ)แพทย์หญิงสุจิตรา นิมมานนิตย์ ที่ปรึกษากรมควบคุมโรค

แพทย์หญิงประมวญ สุนากร ที่ปรึกษากรมควบคุมโรค

๑๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายแพทย์พรศักดิ์ อยู่เจริญ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาวิชาการที่ ๒

๐ ๒๕๙๐ ๓๑๙๖, ๙๙ e-mail : yoochareon@yahoo.com

นางสมนึก เลิศสุโภชวณิชย์ กลุ่มพัฒนาวิชาการที่ ๒

๐ ๒๕๙๐ ๓๑๙๖, ๙๙ e-mail : nuekl@hotmail.com

๑๕. ผู้เสนอโครงการ

(ลงชื่อ)

(นายโอภาส การย์กวินพงศ์)

ผู้อำนวยการสำนักโรคติดต่อทั่วไป

๑๖. ผู้อนุมัติโครงการ

(ลงชื่อ)

(นายมานิต ธีระตันติกานนท์)

อธิบดีกรมควบคุมโรค